BÖLCZESEGNEC KŐNYWE.

EZ könyb ninczen ſido nyeluen, hanem czac Gö-rög nyeluen.

ELSŐ RESZ.

Tanitatnac ez Capurban arra, mimódon kellyen az Iſtent kereſni, és kiktől találtatic meg. Azután, hogy az zugolodaſt és ragalmazáſtol kellyen táuoztatni.

1 SZereſſétec az igaſſágot ti földnec birai, iól értſetec az WR felöl, és alázatos ſiuel kereſſétec ötet.

2 Mert azoktól találtatic meg az kic nem kéſértic ötet, és meg jelenic azoknac az kic nem hitetlenec ő hozzá.

3 Mert az gonoſi gondolatoc el válaztanac az Iſtentől, és az ő hatalma mikor kéſértetic az bolondokat meg győzi.

4 Mert az gonoſi lélekbe nem mégyen az bölczeſég, és az bűnre baylandó teſtben nem lakozic.

5 Mert az fegyelemnec ſient lelke el táuoztattya az álnokſágot, és az értelemnélkül valóknac gondolattyoktól el táuozic, és aekor[a] eſmértetic meg mikor az hamiſſág el iő.

a: Az az, akkor eſmértetic meg az ő kre-te az gonoſzoknac meg bűnteteſében, mikor az emberecnec gonoſſága őket ke-ſerti.

6 Mert iólleher az bölczeſégnec lelke kegyelmes, de nem ſiabadittya meg az káromlót az ő aiakainac átkától, miuel hogy az Iſten annac veſeinec bizonyſága, és annac ſiuénec látóia, és nyelue beſiédénec hallóia.

7 Mert az WRnac lelke bę töl ti ez földnec kerekſégét, és az ki mindeneket bę foglal, iól érti az beſiédet.

8 Azért az ki ſiól hamiſſágot, el nem titkoltatic, és el nem táuoztattya az itéletet mellyben meg bűntetteſſéc.

9 Mert az Iſtentelennec tanáczi meg bűntettetnec: és az ő beſiédénec hire az Iſtenhöz érkezic, hogy az ő hamiſſági meg bűntetteſſenec.

10 Mert az boſſiſiú álló fül mindeneket hall, és az zugolodáſnac kiáltáſa el nem titkoltatic.

11 Táuoz-

11 Táuoztaſſátoc el azért az haſiontalam zúgolodáſt, és nyelueteket tartoztaſſátoc meg az rágalmazáſtol: Mert az titkon való beſiédis nem múlic el bűntetetlen, és az hazug ſiáy el veſiti az lelket.

12 Ne kőueſsétec az halált à ti életeteknec téuelgéſéuel, és ne ſierezzetec veſiedelmet, az ti kezeteknec czelekedetiuel.

13 Mert Iſten az halált nem ſierzette, *b* és nem győnyőrködic az élőknec veſiedelmében.

14 Mert mindeneket teremtet hogy legyenec, és iduőſségeſec ez világnac eredeti, *c* mellyekben ſemmi halálos oruoſság ninczen, ſem az pokolnac orſága az földőn.

15 Az igaſság pedig halhatatlan.

16 Az Iſtentelenec pedig kezeckel és beſiédeckel ſierzettéc az halált, alitnán azt barattyoknac lenni, meg epedénec mihelt azzal ſierződéſt tőnec, mert méltóc hogy abban réſieſec legyenec.

b: Az az, nem oka az halalnac. Rom: 5. *c*: Az az, Mindenec az idueſſegre nézzenec vala az teremtéſre nézne, Mert nem vala az bűn és az halal.

II. Réſz.

Iria ez Cápuban az Iſtenteleneknec itéleteket és beſiédeket az embernec végéről, és az Iſten féló igazaknac meg nyomoritaſokról

1 MErt azt mondác ő magokban az Iſtentelen gondolatú emberec: rőuid és nyomorúſágosaz mi eletünc, és ninczen oruoſság az embernec halála ellen, és nem tudunc ſenkit ki az koporſóból viſiſia iőtt vólna.

2 Mert történet ſierint ſiűllettet tűnc, ez után pedig vgy léſünc mintha ingyen ſem vóltunc vólna, mert az mi orrunkban való lélket ollyan mint az füſt, és az mi ſiiuőncből ſiármazott beſiéd ollyan mint az ſiikra.

3 Melly mihelt el alúſſic, hamú uá léſſen az miteſtünc, és az mi lelkünc el múlic mint az felleg

4 Es idő iártába az mi neuőnc elfeleitetic, és ſenki az mi czelekedetünkről meg nem emlekezic vgy el múlic az mi életünc mint az kődnec nyomdoka, és mint az felleg az napnac fénye előtt, és annac melegſégétől ſűttetuen el mulic.

5 Mert az mi életünknec ideie el múlic mint az el múló árnyec és ninczen meg tęrés az mi halálunkból, mert meg peczeteltetet és ſenki meg nem tęr.

6 Nó azért lakiűnc ez ielen való iockal, és ez őrőkſéggel mint az iffiuſággal vgy éllyűnc.

7 Ió borral és drága kenettel tellyűnc meg, és az mi életünknec virágát ne múlaſſuc el.

8 Ekeſitteſſűnc meg róſa koſioróckal, minek előtte meg ſiáradna.

9 Senki közzülünc ne légyen az ő faytalanſágánélkül, mindenőt hadgyűc ieleit az vigaſágnac, mert ez az mi réſiünc, és ez az mi őrőkſégünc ez világon.

10 Hatalommal nyomiuc az igaz ſiegént, ne keduezzűnc az özuegynec, ſe ne betſüllyűc az yén embernec hoſſiu őſi haijait.

11 Es

11 Es az igasságnac törvénye, légyen az mi erönc, mert az mi erötelen hasontalan az.

12 Leseskedgyünc pedig az igaz után, mert ártalmas mi nékünc, és ellenkező az mi czelekedetünc kel, siemünkre hánnya mi nékünc az törvény ellen való bünöket, és minket rágalmaz hogy az fegyelemmel nem gondolunc.

13 Mondgya magát Isten esmérönec, és az WRnac fiának nevezi magát.

14 Lött mi nékünc az mi gondolatinknac megfeddöie.

15 Czac tekintetis nehéz mi nékünc, mert külömböz az ö élete egyebekétöl, és masouá néznec az öösvéni.

16 Megvetetteknec itéltetünc ö töle, és megtartoztattya magát az mi útainktól mint valami tiztátalan dologtól, Bódogoknac mondgya az igazaknac végeket, és az Istent attyának mondgya.

17 Lássuc meg ha az ö beszédi igazac, és lássuc meg miczodác következnec ö reája.

18 Mert ha ez igaz Isten fia, gondgyát viseli néki, és megszabadittya ötet az ö ellenségeinec kezekböl.

19 Bossontsuc és gyötörüc ötet, hogy tudgyuc meg az ö alázatosságát, és tegyünc itéletet az ö türése felöl.

20 Gyalázatos halálra kárhoztassuc ötet, mert az Isten az ö beszéde szerint visel ö róla gondot.

21 Ez fele dolgokról gondolkodtac és tevélgettec, mert az ö gonoszságoc megvakitotta öket.

22 Es az Istennec titkait nem tudtác meg, és az szent életnec jutalmát nem reménlettéc, és nem itéltéc hogy valami jutalma vólna az ió indulatból származott czelekedetnec. Genes. 2. 03. 04

23 Mert az Isten teremtette az embert halhatatlanságra, és ötet az ö tulaydon hasonlatosságának ábrazatyára teremtette.

24 De az ördögnec irigysége miatt iött ez világra az halál.

25 Es azt megkésértic azoc, az kic annac pártyán vadnac.

III. *Rész.*

Megfrattatic ez Cáputban az hüvknec ez világi nyomorusságoc vrán való bodogságos állapattyoc. Es az hitetlenekne bodogtalan állapattyoc.

1 AZ igazaknac pedig lelkec az Isten kezében vadnac, és nem illeti azokat az gyötrelem.

2 Láttatnac az bolondoknac szemec elött meghalni, és az ö ki múlásoc nyomorusságnac állitatic.

3 Es az mi tölönc való el menetelec romlásnac, Mind az által békeségben vadnac.

4 Mert ha az embereknec szemec elött gyötrettetnekis, ezek, nec mind az által reménségec halhatatlansággal tellyes.

5 Es ha egy keves nyomorúsággal megostorotatnac, soc ió tétemennyel illettetnec, miuelhogy

hogy Iſten meg kéſértette öket, és ö hozzáia méltóknac találta.

6 Mint az aranyat az kementzében, meg probálta öket, és mint az égö áldozatot keduelte öket.

7 Annac okaért az ö meg látogatáſoknac napián fénlenec, és mint az pozdoriában eſett ſiikra, el végezic az ö futáſokat.

8 Meg itélic az pogányokat és wralkodnac az népeken, és az WR ö bennec öröcké wralkodic.

9 Az kic ö benne biznac meg értic az igaſságot, és az kic hiuec az ſieretetben, meg maradnac ö nála, Mert kegyelem és irgalmaſſág vagyon az ö ſientihöz, és az ö válaztottira gondot viſel.

10 Az hitetlenec pedig az ö gondolattyokhoz illendö büntetéſt ſienuednec, úgy mint kic az igazat el hadtác és az WRtól el ſiakadtanac.

11 Mert az ki ſemminec alittya az bölczeſéget és az fegyelmet, ſiegény az: Reménſégekis azoknac hijába való, és munkáioc haſiontalan, és azoknac czelekedetec haſiontalan.

12 Azoknac feleſégec bolondoc, azoknac magzattyoc gonoſioc, és ſiaporodáſoc átkozott.

13 Mert bódog az magtalan aſſioni állat melly meg nem fertéztetett, melly máſnac ágyát gonoſſágban nem eſmérte, az lelkeknec meg látogatáſákor haſinát véſſi.

14 Haſonlatos képpen az férfuſſágnélkül való, ki az ö kezéuel ha miſſágot nem czelekedett, és gonoſi dolgokat az WR ellen nem gondolt. Mert adattatic annac az ö hitinec válaztott jutalma, és az WRnac házában kedue ſierint való allapat.

15 Mert az ió dolgoknac gyümölcze ditſéretes, és az böltſeſégnec gyökere el nem vęſi.

16 Az paráznáknac pedig gyermekec tökélleteſséget nem nyernec, hanem az tiztátalan ágyból ſiármazot mag, el töröltetic.

17 Mert ha ſoc ideig élnekis, ſemminec itéltetnec, és azoknac vénſégec mind végig böcztelen.

18 Hogy ha hamar ki múlnac ez életböl, ſemmi reménſégec nin czen, ſem pedig vigaztaláſoc az meg látogatáſnac napián.

19 Mert az hamis nemzetnec, kemény veſſedelmec vagyon.

IIII. *Réſz.*

Az Iſten felö embereknec és az Iſtentelenecknec maguoknac ſaporodáſokról, és elö menetelekről, vagy romláſokról, és az vénſégről ſóli, tudni illic miczoda az becsülletes vénſég.

1 AZ gyermekeknélkül való magtalanſág, az iámborſággal éggyütt iob, úgy mint kinec emlekezeti halhatatlan, mert mind Iſtennél mind embereknél eſméretſégben vagyon.

2 Mellyet mikor ielen vagyon, köuetnec, és ha táuól vagyon kéuánnac, melly ez világon diadalmas, és véſſi az minden fértelmeſſégnélkül való jutalmoknac coronáiát.

3 Az hitetleneknec pedig fellöttéb ſiaporodó ſokſága ſem haſinot nem hoz, ſem az fattyu czeme-

metekből mély gyökeret nem vęr, sem pedig azokból állandó fundamentomot nem vethet.

4 Mert ióllehet ágaiual valami keués ideig virágosiic, mind az által miuel hogy erötelen ágac, az sęltül meg inditatnac, és az sieleknec ereie által az ki a tasiitatic töuéből.

a: A Tudni illic az bitetleneknec folsá gát.

5 Az erötelen ágac környös körül le rontatnac, és azoknac gyü mölczöc hasiontalan, azoknac éretlen gyümölczöc meg enni nem ió, és semmire kellö.

6 Mert az töruéntelen eggyesülésből siármazott magzatoc, az ö attyoknac gonossága ellen bizon ságoc, mikor azoc felöl kérdés léssen.

7 Az igaz pedig, ha hertelen meg halandis, nyugodalomban léssen.

8 Mert nem az hosiiu idös vénség az tizteletes vénség, sem pedig nem az, mellyet ezrendöknec siáma határozott meg.

9 Hanem az embereknec vénségec az bölczeség, és az vénség, az maculanélkül való élet.

10 Mert az vólt Istennél kedues, b az vólt sierelmetes, és mikor az bünösöc közöttlaknéc el vitetett.

b: Az Enoch példáiával bizonittya, hogy az maculanélkül való élet az vénség Gen. 5.

11 El ragadtatot hogy az gonosság el ne változtatná az ö értelmét, vagy az czalárdság meg ne czalna az ö lelkét.

12 Mert az Istentelenség meg homályositttya azokat az mellyec ióc, és az kéuánságnac hijába valósága, az elménec épségét el forditttya.

13 Noha keueset élt, c mind az által hosiiu idöket töltöt bę.

c: Az Enochról sziól, hogy noha nem sokat élt, mind az által vén ember vólt, mert iambor vólt.

14 Mert az ö lelke az Wrnál kedues vala, annac okaért sietet ötet ki vinni az istentelenség közzül.

15 Az népec ezt látuán nem vöttéc eszekbe, és nem értettéc hogy az Wrnac sierelme és kegyelme vagyon az ö sienteiuel, és az ö válaztottiról gondgya vagyon.

16 Kárhoztattya az meg hólt igaz az élö Istenteleneket, és az hirtelen el mult iffiuság, az hamisnac soc esztendeiü vénségét.

17 Mert az bölcznec halálát látyác, De az WR mit végezett ö felöle, és miért helheztete azt bátorságos helyén, nem értic.

18 Látyác és semminec vęlic, az WR pedig meg czufollya ötet.

19 Es az után öröcké való szidalommal és gyalázattal az hóltac között el vettetnec, mikor öket meg ronttya az ö siauoktól meg foztuán, és öket fundamentomokból ki hánnya, és mindenestöl el pusitittuán faydalomban léssinec, és az ö emlekezetec el vęsi.

20 Az ö bünökről gondolkodnac félelemmel, és az ö hamisságoc öket meg gyözi.

V. Rész.

Az hiueknec az ö halálóc után való bódog állapattyokról, az hitetleneknec bódogtalan ságokról es rörtegésekről. Az Istennec az itélletre való fel fegyuerkezéséről sol.

1 ACkoron áll nagy bizodalommal az igaz ember, a-

zoc elött az kic nyomorgattac ötet, és az kic meg vetettec az ö munkáiokat.

2 Ezt látuán meg háborodnac nagy félelemmel, és elalmélkodnac ezeknec véletlen megtartá-sokon.

3 Es ezt mondgyác ö magokban megtęruén, és foházkodnac az ö lelkeknec siorongatása miatt. Ez az az kit mi régenten tartunc vala gyalázatnac és közönséges czufnac.

4 Mi balgatagoc ennec életét bolondságnac alittyuc vala, és az ö ki mulását gyalázatosnac.

5 Imé mimódon számláltatott az Isten fiai közzé, és az sientec között örökléget vött.

6 Niluán el téuelettünc vólt az igasságnac útáról, és az igasságnac világossága nem fénlett mi nékünc, és az nap nem támadot vólt fel mi nékünc.

7 Hamisságnac és vesiedelmenec útáin faradoztunc és az útnélkül való puztában iártunc: Az Wrnac pedig útát nem tudtuc.

8 Mit használt nékünc az keuélség? és az kerkedséggel való gazdagságoc mit halmáltanac nékünc?

9 El múltanac mind azoc mint az árnyéc, és az hirtelen el múlandó kőuet.

10 Mint az víznec habiain el ménö haió, melly mikor el mégyen nem találtathatic meg az ö nyomdoka, sem az ö ménésénec útia az habokban.

11 Vagy mint az Eegen el repülö madar, semmi ielensége nem találtatic az ö el ménésénec, az ö siárnyának ezattogásaual az lágy ęget meg háborituán, (melly verettetic és hasogattatic az ö siárnyának ereiétöl,) az ö siárnyának mozgatásaual úgy mégyen az ęgen, hogy azon az ö el ménésénec semminyoma nem találtatic.

12 Vagy mint az tzélhöz löött nyillal el osilattatott ęg azonnal össue mégyen, annîra hogy nem tudhatni annac el ménését.

13 Mijs ezenképpen siülettetuén el fogyátkozunc.

14 Es az iosságnac semmi ielét nem mutathattuc, hanem az mi gonosságunkban mindenestöl el nyelettettunc.

15 Mert az hitetlennec reménsége, ollyan mint az siełtül el ragadtaott por, és mint a taytéc melyet az siel haytogat, és mint az siełtül el osilattatott füst, auagy úgy el múlic mint az egy napi szalláznac emlekezeti.

16 Az igazac pedig öröcké élnec, kiknec iutalmoc vagyon az WRnál, és azoknac gond viselésec az magasságosnál.

17 Annac okaért az ékességnec orsiágát vésiic, és siép Coronát az Wrnac kezéből, mert az ö iob kezéuel fedezi ezeket, és az ö karáual óltalmazza öket.

18 Fel vésii (Isten) az ö egész fegyuere gyalánt az ö buzgo sierelmét, és fel fegyuerkezteti az teremtet állatot az ellenségen való bosszú állásra.

4: Az Istennec az ielelore való fegyuerérül.

19 Fel öltözi mély vas gyalánt az igas-

az igasságot, és à sisac heljébe felöl tözi à tétteteſnélkül való itéletet.

20 Meg győzhetetlen paisúl fel öltözi az ſientſéget.

21 Meg köſöröli pedig kemény haragiát ſiablya gyalánt, és ez világis ſegélli ötet az bolondoknac meg rontásában.

22 Ki mennec az villamásoknac nílai egyeneſen, és az kődökből mint à meg vont kezíwből nagy ſebeſséggel mennec az tzélra.

23 Es ſürü kö eſöc, az köuel löuöldező haragtól le hanyattatnac haragſiic ezekre az tengernec vize, az folyo vizekis keményen ki aradnac.

24 Az hatalmas lélec ezeken raytoc léſien, és mint az forgó ſiel el hánnya öket, mind az egéſi földet az hamisság el puztittya, és az hatalmaſoknac ſiékeket el forgattya az gonosság tétel.

VI. *Réſz.*

Inti az bölcz ez Caputban az ſeiedelmeket az igasságnac folgálatsara. és az bölczeſég re. Az bölczeſég aiánlya magat azoknac az kic ötet kereſic.

1 HAllyátoc meg azért királylyoc, vegyétec eſietekbe és tanullyatoc föld határinac birái.

2 Füleitekbe vegyetec fokaſágon wralkodóc, és kic diczekedtec nemzetſégeknec fokſágával.

3 Mert az WRtól adattatot tinéktec az hatalom, és az birodalom az felſéges Iſtentöl, ki az ti czelekedetteket meg viſgállya, és tanátſtoknac végére mégyen.

4 Mert az ö orſágának ſólgai léuén, nem itéltetec igazán, meg ſem tartottátoc az töruént, ſem az Iſtennec tanáczát nem köuettétec.

5 Röttenetesen és hamarſággal raytatoc léſien, Mert kemény itélet ſiáll az feiedelmekre.

6 Mert az ſegény méltó könyörületeſségre, de az hatalmaſoknac kemény büntetéſec léſien.

7 Mert az WR ſenkinec ſiemélyének nem kedvez, és nem fél az nagyſágtól, holott mind nagyot mind kicziſnt ö teremtet légyen, és egyenlöképpen mindenekre gondot viſel.

8 Az hatalmaſokra pedig kemény büntetés köuetkezic.

9 Ti reiátoc néznec azért az én beſédim ó feiedelmec, hogy meg tanullyátoc az bölczeſéget és el ne veſiſietec,

10 Mert az kic az ſientſégnec töruéniſt és tizteit igazán meg tartyác, igazaknac itéltetnec, és az kic azokra meg tanitatnac, ól talmat nyernec.

11 Kéuánnyátoc azért az én beſiédimet, és bölczeſéget nyertec.

12 Igen ió, melly ſoha meg nem heruad az bölczeſég, könnyen meg láttatic azoktól az kic azt ſieretic, és meg találtatic azoktól, az kic azt ſieretic.

13 Söt vgyan eleikbe mégyen azoknac az kic kéuánnyác hogy elein meg eſmértesſéc.

17 Az ki reggel figyelmezic ö hozzá, nem fárad meg, mert az aytóban találllya azt ülni.

15 Mert gondolkodni arról, az eſieſſégnec tokélleteſsége; [a] és az ki ſerényen vigyáz azért, nagy

[a] Vagy tökelletes éſzeſség.

hamarſággal meg menekedic az gondtól.

16 Mert az(bölczeſég) környül iáruán, keres ő hozzáia illendőket, és az vtakon ió akarattal mutattya magát azoknac, és minden gondolattyokban eleikbe mégyen nékiec.

17 Mert annac kezdeti, az bölczeſégnec igaz kéuánſága, Az bölczeſégnec kéuánſága pedig, annac ſzerelme.

18 Az ſzeretet pedig, az ő törvéninec meg tartáſa, annac pedig törvéninec meg tartáſa, az fegyhetetlen életnec erőſſége.

19 Az fegyhetetlen élet miueli pedig azt, hogy az Iſtenhöz közel légyünc.

20 Azért az bölczeſégnec kéuánſága viſſen annac birodalmára.

21 Ha azért gyönyörködtöc az királi ſzékekben és páltzákban, ti népeknec királlyai.

22 Tiztellyétec az bölczeſéget, hogy mind örökké wralkodgyatoc.

23 Miczoda légyen pedig az bölczeſég, és mimódon támadott, meg mondom, és el nem rőytem ti tőleket az titkos dólgokat, hanem az ő lételénec kezdetitől fogua viſgáluán meg magyarázom nagy nyiluán annac eſmèretit, és el nem halgatom az igaſſágot.

24 Az meg emésztő irigyſéggel ſem iároc, mert az illyen nem nyeri meg az bölczeſéggel való közösüléſt.

25 Ez világnac pedig meg tartáſa, az bölczeknec ſokſága, és az eſies feiedelem à népnec erőſſége.

26 Annac okaért tanullyatoc az én beſiédemből, es haſznát veſſitec annac.

VII. *Rész.*

Meg mondgya Sálomon ez Cápuban hogy ez világon mindeneknec állapatryoc egy. Emlekezic az után az ő bölczeſégéről. Dicséri az bölczeſéget. Az után az teremtet bölczeſégről mégyen az teremtetlen bölczeſégnec dicséretire.

1 ENis halandó ember vagyoc, haſonló mindenekhöz, és ſiülettettem embertül, ki elöſſer földből formáltatott.

2 Es az én anyámnac méhében formaltáttam teſttè, tíz hólnapnac ideiében, vérben alkottattam az férfiunac maguából, az álom után való gyönyörüſégből.

3 Es minec vtánna ſiülettettem, az közönſéges ęggel éltem, és vgyan azon nyomoruſágoc alatt való földre iöttem, és mindeneckel vgyan azon egy ſiót boczáttam ki ſiráſſal leg elöſſer.

4 Polyákban neueltettem és nagy gondokban.

5 Mert egy királynakis ſiületéſénec kulömb kezdeti nem vólt.

6 Hanem mindeneknec ez élet-be való bę iöuéſec egy, és ki menetelekis vgyan azon egy.

7 Annac okaért könyörgéc, és adattatéc nékem bölczeſég, és mikor ſegitſégül hinám azIſtent, bölczeſégnec lelke adattatéc én nékem.

8 Fellyeb valónac itélém azt az királi páltzáknál és ſiękeknél, és ſemmi gazdagſágot nem véléc èhöz haſonlitandónac.

9 Egyenlöué ſem tőm èhöz az drága követ, mert minden arany

èhöz

ehöz képeſt egy kis föuény, és ha az ezüſt ahoz haſonlitatic, ſárnac ítéltetic.

10 Az egéſſégnél és ſiépſégnél inkáb ſieréttem azt, és el gondolám magamban hogy azt világoſſág gyalánt tartſam, melynec fényeſſége el nem óltathatic.

11 Meg adattatanac pedig énnékem azzal egybe minden ióc, és 3: Reg: 3. az által ſiántalan ſoc gazdagſágoc.

12 És öruendezéc mindenekben, miuel hogy azoknac oka az böl-czeſeg vólna. En pedig nem tudom vala hogy azoknac annya az vólna.

13 Ezt minden álnokſágnélkül tanúltam irigyſégnélkül tanitom, ennec gazdaglagit el nem röy-tem.

14 El fogyhatatlan kéncz az embereknec, mellyel az kic élnec; az Iſtennél vetnec barátſágot, az böl-czeſégből ſármazott aiándokból diczértetuén.

15 Énnékem pedig az Iſten engedte hogy ſiöllyac értelemből, és az aiándokhoz illendö képpen gondolkodgyam, mert az böl-czeſégreis ö vezérlö, és az böl-czeknec tökélletes vezéree.

16 Mert az ö kezében vagyunc mind mi, mind az mi beſiédinc, és minden böleseſég, és meſterſégeknec tudománya.

17 Mert ö adta énnékem azoknac az mellyec vádnac bizonyos értelmét, hogy meg tudhaſſam ez világnac teremtéſét, és az éltetö állatoknac ereiét.

18 Az idöknec kezdetit, közepit és végét, az napnac meg állaſánac változáſit, az háborgó idöknec külömbſégit, eſtendönec forgáſit, az ezillagoknac álláſit.

19 Az lelkes állatoknac termé-ſieteket, és az oktalan állatoknac lelkeket; az lelkeknec ereit, az fáknac külömbſégeket és az füuek nec ereiéket.

20 Végezétre minden el röytét és niluán való dolgokat tudtam, mert az böleseſég melly mindeneknec meſtere, tanitot engemet.

21 „Mert vagyon ebben értel-mes lélec, ſient, egy tizta termé-ſietö, ſoc aiándékú, foghatatlan, mozgó, világos, fértelmeſségnél-kül való, niluán való, ártatlan, ſien uedeſnélkül való, ióra igyekezö, éles elméiü, gyors, iól téuö. *Ezekben ſoc vagyon mellyeket az teremtet böl-eczeſegről nem mondhat-nac-hanem az teremtetten böl-cseſegről hel magyarazunc.*

22 Emberſéges, állandó, bizo-nyos, bátorſágos, mindenható, mindentiec látóia, és minden értelmet, tizta és vékon lelkeknec által iáróia.

23 Mert ſemmi gyorſaſág nin-czen mellyet az ö gyorſaſágával meg nem halad a böleseſég, mellj az ö tiztaſágáért mindeneken ál-tal mégyen, és mindeneket el iár.

24 Mert az Iſten ereiénec páráia, és az mindenható diczöſégé-nec tizta folyáſa; annac okáért ſemi fértelmeſség ahoz nem fér.

25 Mert az örökké való világoſ-ſágnac fényeſſége, és az Iſten ere-jénec maculanélkül való tüköre; és az ö ioſágának ábrazattya. *Hebr: 1.*

26 Es egyedül léuén mindent te het, és ö magában maraduán, min-

deneket meg vijt, és minden idők ben az ſienteknec lelkekre ſármazuán, Iſtennec barátokat és Prophétákat ſierez.

27 Mert az Iſten ſenkit nem ſieret, hanem czac az kinec az böl-czeſéggel vagyon nyáiaſſága.

28 Mert az ſiépb à napnál, és meg haladgya à czillagoknac minden helyeket, és ha az világoſſággal egybe haſonlitatic, méitóſágosbnac találtatic.

29 Mert amaz után étzaka kö-uetkezic, az bölczeſégen pedig nem vehet erőt az gonoſſág.

VIII. *Reſz.*

Minc az felſö Capurbap. azonképpen ebbennis dicséri és magaztallya Sálomon az böſczeſéget.

1 EL ér pedig éggyic végtül á máſikhoz erőſſen, és min deneket haſinoſon igazgat.

2 Ezt ſierettem és kereſtem az én iffiuſágomtól fogua, és azt iegyeſül magamhoz akaruán foglalni, annac ſiépſégénec ſierelméuel környül vétettem.

3 Az ő nemeſſégét ezzel ékeſiti meg, hogy az Iſteñél éggyüt él, és à mindeneknec Wra ſierette azt.

4 Mert ez az ki tanit Iſteni tudományra, es ki annac czelekedetit válaztya magának.

5 Hogy ha az gazdagſágoknac birása kéuánatos ez életben, miczoda az minden czelekedő böl-czeſégnél gazdagb.

6 Es ha à böltſeſég czelekeſiic, kiczoda à terméſietben való dolgoknac meſterei közzül añál nagyob?

7 Es ha valaki az igaſſágot ſiereti, annac fáradſáginac ſoc haſinai vadnac, mert mértekleteſſégre tanit és böltſeſégre, igaſſágra és erőſſégre, mellyeknél ſemmi ninczen haſinosb embereknec ez életben.

8 Annac felötte ha valaki ſoc dólgoknac meg kéſértéſét kéu án nya, ez tudgya az régi dólgokat, és az iöuendőkről itéletet téſien, az beſiédekben való rauaſſágot, az meſéknec meg feytéſét érti, jegyeket ez czudákat elein meg tud, és az háborgó idöknec végeit.

9 Azt gondolám azért hogy ezt véſiem mellém életemben való társúl, tuduán hogy lenne nékem jó dolgokról való tanáczoſom, az én gondaimban és háboruſágimban való vigaztaláſom.

10 Az köſſég között ez által diczöſégem léſien, es iffiu léuén tiztteſſégem az vénec között.

11 Eeles elméiönec találtatom az itéletben, és az hatalmaſoknac ſiemec elött czudálatos léſiec.

12 Mikor halgatoc, engemet vár nac, és mikor ſioloc, figjelmeteſen halgatnac, ha ſoc ſióual ſiólokis, az ő kezeket az ő ſáiokra vetic.

13 Ez által halhatatlanſágot találoc, és öröcké való emlekezetet hagyoc az én vtánnam valóknac.

14 Népeket igazgatoc, és ſoc nemzetſégec léſinec az én birodalmomban.

15 Az röttenetes kegyetlenec mikor hallandanac engemet, meg félemlenec én tülem, az ſokaſág között iónac láttatom, és az vidalban erőſinec.

16 Be ménuén az én házamban ebben gyönyörködöm, mert ennec társaſágában ninczen ſemmi

keſerü-

* Vary mél-o 1608. beſzélletes.

keserűség, és az ő nyáiasságában semmi bántás, hanem öröm és vigaság.

17 Ezeket magamban meggondoluán, és nagy gondolkodásnac általa essembe véuén, hogy halhatatlanság vagyon az bölczeségnec társaságában.

18 És annac barátságában nagy gyönyörűség, és annac kezeinec fáradságiban fogyhatatlan gazdagság, és annac nyáiasságában és vele való beszéllésben okosság, és dicsőségesséllel kerenguén keresem vala hogi azt hozzám fogadnám.

19 Valéc pedig ió erkölcsű gyermec, és ió elmét nyertem vala.

c Vegyiskét.

20 És miképpen hogy ió valéc, fértelmességnélkül való testet nyertem vala.

21 De mikor essembe vöttem vólna hogy én azt külömben nem nyerhetem, hanem ha Isten adandgya, és meg tudni kiczoda aiándoka légyen, az bölcseséghez illenec, iárúluán az WRhoz könyörgéc ő néki, és mondéc az én tellyes lelkemből.

IX. *Rész.*

Sálomonnac az bölcseségnec meg nyerésekéért való könyörgése.

1 Ó Mi Attyainknac Istene, és irgalmasságnac WRa, ki teremtettél mindenteket az te igédueL.

2 És à te bölcseségeddel az embert rendelted, hogy vralkodnéc az te tüled teremtettet állatokon.

3 És igazgatná ez világot szentségben és igasságban, és tizta szivuel szolgáltatna itéletet.

4 Adgyad énnékem à te széked-nél álló bölcseséget, és ne vesselen engemet à te fiaidnac számi közzül.

1. Reg. 3.

5 Mert én te szolgád vagyoc, és az te szolgáló leányodnac fia, erőtlen embet és röuid életű, és kisseb hog nem mint meg érthetném az itéletet és az törvényeket.

Zsolt. 119.

6 Mert ha szinte tökélletes vólnais valaki az embereknec fiai közzül, mind az által ha az te tüled való bölcseség tanúl lésen, semminec beczültetic.

7 Te engemet eñec előtte à te népednec királyáuá választottál, à te fiaidnac és leánidnac birájáuá.

1. Paral. 28. 2. Paral. 1. 18.

8 Paranczólád hogy epitsec te néked házat az te szent hegyeden, és az te lakó helyednec városában ótárt, az szent sátornac példaiára, melyet régen készitettél vala.

9 Te veled vagyon az bölcseség, melly tudgya à te czelekedetidet, és melly ielen vólt mikor ez világot terémtenéd, és ki tudgya miczoda kedues az te szemeid előtt, és miczoda igaz az te parancsolatidból.

Pro 8. Ioan. 1.

10 Bocsáldelá azt à szent mennyekből, az te dicsőségednec székiből, boczáld el azt hogy én velem éggyütt munkálkodgyéc, és megértheßem miczoda légyen te előtted kedues.

11 Mert az mindeneket túd és ért, és engemet igazgatió móddal az én dólgaimban, és ő az dicsőségében meg őriz engemet.

12 És kedueséc lésznec az én czelekedetim, mikoron itélem az te népedet igazán, és méltó lészec az én attyamnac székibe.

13 Mert kiczoda tudhattya meg az emberec közzül az Istennec tanátsát? vagy kiczoda gondolhattya meg mit akar az Isten.

Eſai: 40 Rom: 11. 1: Cor: 2.

14 Mert á halandó embereknec okoskodáſoc félelmeſec, és álhatatlanoc az ő gondolattyoc.

15 Mert az rothadandóſág alá vetteteti teſt meg neheziti az lelket, és ez földi lakás az ſoc gondockal megtöltt elmét vgyan le vonſia.

16 Es á mellyec ez földön vadnac azokat ezac alig foghattya meg, és á mellyec kezeinc között forognac, azokatis nagy munkáual talállyuc meg. Az mellyec pedig menyben vadnac, kiczoda tudhatta meg azokat?

17 Azte tanátſodat pedig kitſoda tudgya, hanem ha te adandaſi böl czeſéget, és az teſſent lelkedet magaſſágból el boczátandod?

18 Mert azoknac vtoc az kic ez földön laktanac vgy vóltanac egyeneſec, és az mellyec te néked kedueſec, meg tanultác.

19 Es á böłczeſég által megtartattac.

X. Réſz.

Dicziri az böłczeſéget azoknac meg ſzabadicaſoknac példáiból, az kiket eleitől fogua meg tartott.

1 EZ (böłczeſég) ez világnac elöſier formáltatot ſiüleiét ki egyedül teremtetet meg tartotta, és őtet az ő eſetiből ki vezérlette.

Gene: 1.

2 Es adta néki azt az erőt, melynec általa mindeneken wralkodhatnéc.

3 Ettül pedig mikor az ő haragiában el táuozott vólna az hamis (Chain,) eggyűt el veſie az ődiczőſſégéuel, mellyel meg ölé az ő attyafiát.

Gene: 4.

4 Kiért az víz özönnel el búritatot földet á böłtſeſég eſmét meg tartotta, mikor az igazat keués fából czinált bárkában hordozta vólna.

Gene: 9.

5 Ez az gonoſſágban egybeſiim bulált népec közöt az igazatmeg találá, és az Iſteñec ártatlanúlmeg tartá, és az ő fiain való keſerűſégében, álhatoſſágban meg tartá.

Gene: 11. & 12.

6 Es az igazat, az iſtenteleneket el veztuén, ki ſiabaditá á tűzből, melly az öt váraſokra le ſiálla.

7 Mellyeknec gonoſſágoknac bizońſágára, moſtis az az föld füſtölög, és olly gyümölcznec termő fái vadnac (ott) mellyec ſoha meg nem érhetnec, és az ſó báluány az kętelkedő léleknec emlekezetire helyhez[illegible]

Gene: 19.

8 Mert á böłczeſégnec meg vtáłói, nem czac illyen kárt vallottac hogy azió dolgot nem tudtác, hanem ez világonnis hattác az ő bolondſágoknac bizońſágát, hog meg azokatis el nem röythettéc, az mellyekben el eſtenec.

9 A böłczeſég pedig az ő tiztelői t, az nyaualy ákból meg ſiabaditotta.

10 Ez az igazat mikor az ő attya fiának haragia elött futna az igaz vtön viſelte, meg mutatta néki az Iſtennec orſiágát, és adá néki az ſienteknec eſméretit, meg gazdagitá őtet az ő nyomorulágiban, és az ő fáradſágit meg fizeté ióknac nagy böwſégéuel.

Gene: 24.

11 Mi-

11 Mikor az telhetetlenség által nyomorgattatnéc, ő néki mellette vólt, és azt meg gazdagitotta.

12 Meg őrizte őtet az ő ellenségitől, és az ő vtánna leseskedőktől meg óltalmazta, és az nehéz tusakodásban néki diadalmat adott, hogy meg esmérné az Istent félelmet minden dolognál fellyeb valónac lenni.

13 Ez az pénzen el adatott igazat el nem hadta: hanem az bűntől őtet meg tartotta, és ő vele együtt vólt az tömlöcz̃ben.

Gen: 37. Act: 7.

14 Az fogságban sem hadta el őtet, mignem királi birodalmat ada annac, és hatalmat az ő nyomorgatóin: és az ő vádolóit hazugságban hagya, és örőcké való dicz őseget szerze nékie.

Gene: 41.

15 Ez szabaditotta meg az szent és ártatlan magot, az őket nyomorgató pogány néptől.

Exo: 1.

16 Bę ment az WR szolgáiának lelkébe, és az röttenetes királyoknac, igyeknec és czudáknac általa ellenec állot.

Exo. 3.

17 Az szenteknec meg fizette az ő munkáioknac iutalmát, és czudálatos vton hordozá azokat, és vólt nékiec árnyékozóioc nappal, és étzaka czillagoknac fenyessége gyalánt.

Exod: 13.

18 Altal vitte őket az veres tengeren, és soc vizeken által vezérlette

Exod: 14.

19 De azoknac ellenségeket az vizekbe meritette, őket pedig az tengernec mélységéből ki hozta.

20 Annac okaért az igazac az Istenteleneket meg foztuán, az te szent neuedet WRam éneklettec,

Exod: 15.

és az te győzedelmes kezedet egy szüuel diczértéc.

21 Mert az bőlczeség az nemák nac száiokat meg nitotta, és az gyermekeknec nyelueket ékesen szólocká tötte.

XI. *Rész.*

Meg mondgya először hogy az bőlczeség által vezérlettetek az puztában az hustknec minden dolgor. Az vtan meg iria az Istennec az istentelenec ellen való hatalmat. Meg iria irgalmassagat, és hogy az ő akarattya ellen semmi nem maradhat meg

1 VEzérlette az szent Prophe- tának kezе által az ő czelekedeteket. Exod: 16.

2 Kic az kietlen puztán iárá- nac, és az vtaknélkül való helyeken vontác fel az ő sátorokat.

Exod: 17.

3 Ellenec állottác az ellenségnec, és az őket háborgatókon bosi siút állottác.

4 Meg siomiuhozánac, te reiád kiáltánac, és az nagy kősziklából víz adatott ő nékiec, és az kemény kőből az siomiusagnac meg enhitése.

Num. 20.

5 Mert az mi által az ő ellenségec meg bűntetteténec.

6 Vgyan azon által ezec mikor sükölködnénec, ió tétement vöttenec.

7 Mert az vérrel meg egyelitett folyó víznec forrásáért.

8 Hogy az kis gyermekeknec meg öléséc felől való tanáczot nékiec semekre vetnéd: bőwséges vizet adtál ezeknec az ő reménségec kiuől.

9 Meg mutatuán az siomiusag által, melly ackor vala, mimódon bűntetted vólna meg az ő ellenségeket.

10 Mert

a. Az az miképpen hogy az Ægyp usi bélicc vizzel bűntetteténec meg. mert az vizet Isten nékic vérré valoztatá hogy szemé- re vánná az gyermekeknec vizbe való bányásokat, és azért őket meg bűntetné. Az oníképpen az Izraelitá kat iól tűn az Isten vizznec adása által, mikor tudni illic az kősziklábol nékic vizet adá.

10 Mert mikor meg kéſérteténec, és kegyelmeſen megoſtoroztattac vólna, meg elmérée minęmő bűntetéſec vólt az Iſten teleneknec mikor az Iſten haragiától megitéltettec vólna.

11 Mert ezeket vgy mint atya intuén megprobáltad, azokat pedig vgy mint kemény király kárhoztatuán meg bűntetted.

12 Kic mind jelen mind táuól léuén, egyenlőképpen nyomorgattattánac.

13 Mert kettős bánat, és foházkodás fogta vala el őket, melly az el múlt dolgoknac emlekezetiből támadot vala.

14 Mert mikor hallottác vólna, hogy az ő bűntetéſekből amazoc ió tétemeńt vőttenec vólna, az Wrat meg eſmérée.

15 Es az kit régenten el hagyatotnac, el vettetnec és czufoluán nyomorultnac tartottác, azt végezetre czudáltác, mikor ſiomiuhozánac az igazaknac ſiomiuſágoknál ſockal kűlőmb ſiomiuſsággal.

16 * Touábba az ő hamiſſágoknac bolond gondolati helyébe, mellyeckel el tſalattatuán az oktalan kigyókat, és az fene vadakat tiztelic vala: boczátál ő reáioc boſſiú álláſnac okaért oktalan állatoknac ſokſágát.

17 Hogy meg értenéc, hogy valami által valaki vétkezic, vgyan azon által kellene meg bűntettetni.

18 Mert az mindenható hatalmas kezedtől, mellyel ez világot formanélkűl való állatból teremtetted, nem vala táuól az erő, mellynec általa medueknec ſokſágát, és bátor ſiiuő oroſilányokat boczátanál reáioc.

19 Vagy nagy dihőſséggel tellyes és elméretlen fene állatokat, mellyec mint az tűzet vgy boczátanac ki az ő lehelleteket, vagy zúgó füſtöt ſiereznénec, vagy az ő ſiemekből villamáshoz halonló ſiikrákat boczátanánac ki.

20 Mellyeknec nem czac ártalmoc ölhette vólna meg azokat, hanem tekintetekis megröttentuén el vezthette vólna.

21 Mind ezeknélkűlis pedig az te itéleted által meg ſiorongattatuán, es az te hatalmaſſágodnac czac ſieléuel el oſſlattatuán el veztethettec vólna, de te mindeneket módual, renduel és mértteckel megmértekeltel.

22 Mert az erő mellyel nagyot tehetſi mindenkor nálad vólt, és az te karod ereiénec kiczoda állhat ellene?

23 Mert mint az mértec nyeluénec pontya, mind ez egéſi világ ollyan te elötted, és mint az haynalnac az földre eſett harmatyánac czeppe.

24 De te mindeneken konyörűlſi, mert mindeneket tehetſi, és az embereknec bűnöket el halgatod, hogy megtérienec.

25 Mert mindeneket mellyec az terméſietben vadnac ſieretſi, és ſemmit az melly te teremtett állatod nem vtálſi, mert ſemmi nem teremtethetett vólna, melly teneked gyűlőſéges vólt vólna.

13 Mimó-

b: Tudvillic hogy nagy ſiomiuſságot ſenuednenec es latnac hogy az ſido hat kegyelmeſen taplálá vnd.

i: Az az. Mi ertelbogy oktalan állatoc, annat imaattac az Aegiptum ſéleiec, Azért boczátal ő reáioc oktalan állatokat bűntetéſért.

26 Mimódon maradhatott vólna pedig meg az, az mit te nem akartál vólna, vagy az mit te nem fiólitottál, mimódon tartathatot vólna meg?

27 De te keduezsi min'eneknec mert tiéid W'ram, ki az lelkeknec feļötte igen fierettős vagy.

XII. *Rész.*

AzCanáneusoknac példáiokkal bizonittya hogy az Isten nagy türhető, mert mikor azokat egy betsületes mind ki vezithetné, nem vezette te el, hanem az meg térésre nekic időt engedett. Meg mondgya azutis hogy az Isten mindeneket babadon czelekedni, és semmi ő kezé meg nem fogharty: vtolsó azt mondgya meg hogy az Isten hamissan nem gyötörnie harcya ez világot mivel hogy ő igaz.

1 MErt az te fértelmességnél kül való lelked vagyon mindenekben.

2 Annac okaért az kic el estenec, azokat keuessé meg ostorozod, és essekbe iutatuán az ő bünöket meg inted öket, hogy az gonosságot el hagyuán te benned higgyenec W'ram.

3 Mert az te földednec régi lakosit mikor gyülölted.

Deut: 9 & 12 & 18.

4 [a] Miuel hogy az ördöngösségnec gyülöséges czelekedetiben és Isten ellen való áldozatokban fogtalnác ő magokat.

a: Az az, Akarad el vezteni az Cananeusokat, kic ördöngösec valanac, és az ő magoc megzatti áldozatoc vala

5 (Kic az apró gyermekeknekis irgalmatlan öldöklői valánac, és az embereknec beleket és hüsokat megésiic vala.)

6 Czinálnánac véres lakodalmat, az áldozó papnac vtálatos véres áldozattyából az segitségnélkül való lelkeknec öldöklő fiüleit el akarád vezteni az mi eleinknec kezec által.

7 Hogy az Istennec fiait méltó lakoiúl bé fogadná ez föld, melly te elötted mindeneknél drágab.

8 [b] De ezeknekis úgy mint embereknec keduezél, és az te sereged elött darásokat boczátál el, hogy azokat lassan lassan el vezténéc arról.

b: Az az, Isolehet meg erdemlenec az Cananeusoc hogy ő k te vezinenek, hamar, mint az'tal azokatis vezted Isteg.

9 Nem hogy az Istenteleneket az igazaknac kezekbe nem adhatnád az hartzon, vagy fene vadac által, vagy ezac egy beséddel öket mind eggyigel nem vezhetnéd.

10 Hanem öket lassan büntetuén helt adsi vala à Pœnitentiára, tuduán hogy azoknac terméset ec istentelen, és az ő gonosságoc vęlec sziletett, és soha lemmiképpen meg nem változnéc azoknac gondolattyoc.

11 (Mert eleitől fogua az az mag meg átkoztatott vala,) sem pedig nem vala kitől való fétedben boczátod vala meg azoknac bünöket mellyeket czelekesinec vala.

12 Mert vallyon ſ-kiczoda mondaná: mit czelekedtél? auagy kiczoda állaná ellene az te itéletednec? és ki vádolná tégedet az pogányoknac el vezteséért kiket te terem tettél? Auagy ki támad te reád, hogy az hamisſlakért bosiſiut állana?

13 Mert ninczen te nálladnál töb Isten, kinec gondgya vagyon mindenekre, hogy megmutasad azt, hogy te igazán itélsi.

c: Az az, sem kinem mér te raiad kemenyſzemmel tekint az bünösökért hogy azokat meg bántsad.

14 [c] Es ninczen sem király, sem feie-

feiedelem kinec te ellened való kemény tekinteti meg maradhat ná, azokért az kiket te meg bűntettél.

15 Miuel hogy pedig igaz vagy, mindeneket igazán rendelsi, idegen dolognac ítéluén ezt az te hatalmadtól, kárkoztatni azt, az ki nem érdemlett büntetést.

16 Mert az igasságnac kezdeti az te hatalmad, és miuel hogy mindeneken wralkodol, abból inditatol hogy mindeneknec kedueszi.

17 Mert miuel hogy az te tellyes hatalmadnac nem hisinec, meg mutatod az te hatalmadat, és az bölczeknec vakmerőségeket megfedded.

18 Mind az által te ki hatalmason wralkodol, igasságban ítélsi, és nagy engedelmesen vezérlesi minket, mert mikor akarod, az tehetség te néked ielen vagyon.

19 Ez illyen czelekedetec által pedig meg tanitottad az te népedet, hogy az igaznac emberségesnec kel lenni, és az te fiaidnac jó reménséget adtál, hogy az bűnökben, az meg tęrésnec helyet adsi.

20 Mert ha az te fiaidnac ellenségit kic halált érdemlettec vólna, illyen keduezéssel büntetted meg, aduán azoknac időt és helyet, mellyeckel el táuoznának az gonosságtól.

21 Menyuel inkáb minęmű siorgalmatossággal ítélted az te fiaidat, kiknec attyoknac eskűuéseket és ió igéreteknec siőuetségit adtál.

22 Noha azért minket ostorozsi, de az mi ellenséginket sockal inkáb ostorozod, hogy nagy siorgalmatossággal itéllyünc az te ió vóltodról, meg ítéltetuén pedig az te irgalmasságodat várjuc.

23 Annac okaért az hamis embereket, az kic az ő életeket tudatlanságban eméztettéc meg, az önön tulaydon vtálatosságoc által gyötrötted. d

d: Az az, Istenki segyuerreti büntetteé az hamis embereket, lasd meg. Rom: 1.

24 Mert az téuelgésnec vtain mesisie el téueledtenec, Istenek nec alítuán lenni męg az ő ellenségeknec neminęmű vtálatos oktalan állatitis, meg czalattatuán az bolond gyermekeknec módgyoc sierint.

25 Annac okaért azokra vgy mint okosságnélkül való gyermekekre az te ítéletedet boczáttad hogy őket meg czúfolnád

26 De azoc az gyalázatos czufolásockal meg nem iobbúluán, az Istennec méltó ítéletit meg késértic.

27 Mert az kikről azoc, mikor az büntetéseket sienuednéc, nagy búsúlással siorgalmatoskodnac vala, azokról mondom az kiket Istenneknec alîtnac vala lenni, mikor vgyan azonockal egybe látnác hogy büntettetnec, az igaz Istent meg esmertéc, kinec esméretit az előtt tagadtác, azért sállot ő reáioc amaz vtólso kárhoztatás. Exod. 9.

XIII. Rész.

Hijába való és bolond embereknec mondgya azokat, az kic az Istent az ő teremtett alattiból nem esmérhettec meg, hanem az Istennéc az ő ábrazatyat el formálác emberelnec vagy egyeb allatoknac formáira

1 Mert

1 MERT minden emberec hijába valóc terméſiet ſierint, kikben bennec vagyon az
Rom: 1. Pſal: 18. Iſten felöl való tudatlanſág, miuel hogy azokból az iókból mellyeket látnác, nem eſmérhettéc meg azt az ki vagyon, ſem az teremtett állatoknac meg gondolásából az teremtöt meg nem eſmérhettéc.

2 Hanem vagy az tüzet, vagy az ſielet, vagy à gyors eget, vagy à czillagoknac kerekſégét, vagy az ſebes folyó vizet, vagy az egnec világoſitó állatit, ez világnac igazgató Iſteninec alîtottac lenni.

3 Mellyeknec ſepſégekben gyönyörködüén, ha azokat Iſteneknec alîtottác lenni, meg kellet vólna érteniec, azoknac WRa meniuel ſiép, mert az ſiépſégnec WRa teremtette azokat.

4 Ha pedig hatalmát és ereiét czudáltác azoknac: Vgyan azonokból meg kellet vólna gondolnioc, meniuel hatalmasb az à ki azokat teremtette.

5 Mert az ſiépſégnec és à teremtet állatoknac nagyſágából, à terméſiethöz illendöképpen, azoknac teremtöie meg eſmértetic.

6 De bátor vgy légyen hogy ez dolgokban ezec nem felöttéb kárhoztathatnac: Mert ezec talám téuelegnec kereſuén az Iſtent, és akaruán meg találni.

7 Mert az ö dolgainac viſgálásában forognac, és az látáſſál el czalatnac, mert az melly állatoc láctatnac azoc ſiépec.

8 De viſiontag illyen módonnis nem méltóc à meg botſátásra.

9 Mert ha az ö értelmeknec anni ereie vólt, hogy ez világot az ö okoſſágokból meg foghatnac, mimódon nem találtác meg inkáb ezeknec WRát?

10 Nyomorúltac pedig, és hólt állatokhoz támazkodic azoknac reménſégec, az kic Iſteneknec neuezic az embereknec kezeknec munkáiát, az meſterſéggel czinált aranyát és ezüſtöt, és az oktalan állatoknac képeit, vagy az haſiontalan köuet mellyet régén czináltác.

Eſa: 44. Ier: 10. 11 Vagy ha valamelly meſter ember az ö meſterſégéhöz illendö fát le váguán, ſépen annac az haiat körös környül réſielöuel el reſeli, és az ö meſterſége által az életnec ſiükſégére valami haſinos edént czinál.

12 Es annac húlladékit eledelnec meg főzéſére meg égetuén, magát meg töltí.

13 Az melly pedig ezekből el vettetet, mely ſemminec nem ió, tudni illic tekerges fát, görczökkel tellyeſt véuén, azt meg faragia hiualkodáſának ideién, és az ö böltſeſége ſierint azt ki formállya, és emberi ábrazattal meg ékeſiti.

14 Vagy valami aláualó oktalan állathoz haſonlátoſſá téſi, és meg feſti feiér, és veres feſteckel, az ö ſiinét meg vereſsiti, és abban minden ſéplöt bé ken.

15 Es annac àhoz illendö házatskát czináluán, az falban helhezteſi és vaſs ſieggel azt meg erösiti.

16 Ez (mester ember) azért gondot viselt arra hogy az le ne essék, tudván hog az magával jól tehetetlen, mert báluány és siükölködic segitségnélkül.

17 De mikor örökség felöl, menyekező felöl, és gyermekec felöl könyörög.

18 Nem ségyenli siólitani az lelketlen állatot, hanem az egesség felöl annac könyörög, az minec lemmi ereie nintsen, az életért annac esedezik az mi meg bólt állat, és az segitségért az tudatlan állatot vntattya.

19 És az vton járás felöl annac sióli az mi nem járhat, az keresködés felöl, dolog tétel felöl, és munkáiának elö mente felöl annac könyörög, az minec az ö kezei mindenestül hasiontalanoc.

XIIII. Rész.

Megiriia az bölts ez Caputban az baluány imadásnac eredetit, és az baluany imadasbol minemö gonosságok következnec.

1 VIsiontag ha valaki magát késziti az euezéshöz, hogy az kegyetlen habokon által menyen, annál hituánb fánac esedezic, az melly ötet az vizen visii.[a]

2 Mert ezt (az haiót) az kereskedésnec kéuánsága gondolta, és az mester az ö mesterségéuel czinálta.

3 És az te gond viselésed igazgattya, Atyám. Mert az tengerennis vtat szerzettél, és az haboc között bátorságos ösuéut.

4 Meg ielentuén azzal hogy minden helyen meg tarthatsi ha minden mesterségnélkül való ember oda ülendis.

5 Es nem akarod hogy az te böltseségednec tselekedeti hijába valóc legyenec: annac okáért az emberec egy kitsin fárais reá bizzác az ö életeket, és az vesiedelmes tengeren egj kis hayjón által ménuén meg tartattac.

6 Mert elösöris mikor à keuély Gen:6.
Oriásoc el vesinénec, ez világnac reménsége egy haijóban szabadulást nyeruén, és az te kezedtöl igazgattatuán, ez világnac szaporodásra való magot hagyott.

7 Mert áldot fa az, mellynec általa az igasság lésien.

8 Amaz kęzzel czinált (báluány) pedig, átkozottt mind ö maga mind annac meștere: ez vgy mint à báluánnac czinálóia, amaz pedig azért, mert rothadandó fa léuén, Istennec neuét vötte magára.

9 Mert mind egy aránt gyülöségesec Isten elött, az istentelen és annac istenlensége.

10 Mert az czinálmány mind az czinálóiával egyetembe, meg büntettetic.

11 Annac okáért pogányoknac baluánirais [b] büntetés köuetkezic, mert vtálatosságra czináltatac az Istennec teremtet állati között, az embereknec lelkeknec botránkozásokra, és hogy à bolondoknac láboknac töört vessenec.

12 Mert az paráználkodásnac kezdeti, az báluányoknac találása, és az emberec életének romlása, azoknac gondolása.

13 Mert nem vóltac (az báluányoc) eleitöl fogua, és mind örökké nem lésinec. 14 Mert

a: Az az, az haiónac kinal hitnö fának esedezse.

b: Vagy. A Pogányoc baluányi tsk meg visgalya az Isten.

14 Mert az embereknec hituán vélekedéſekből iöttec bę ez világra añac okaért hirtelen veſzedelmekis léſzen.

15 Mert az atya, az ő fiának hirtelen halállal el ragattatot képét minec vtánna kelerűſégében ki formálta vólna, ackor úgy mint hólt embert, az vtán pedig mint Istent tiztelte, és az ő birodalmában valóknac titkos ſiolgálatokat és áldozatokat rendelt.

16 Az vtán ez iſtentelen ſiokás idő iártába erőt véuén, törueñyét költ, és az feiedelmeknec parantſolattyokból ez kőuetkőzett, hogy az faragot képec nagy beczűlettel tiztesztetnének.

17 Es az kiket ielen léteckel az emberec nem tiztelhetnec vala, úgy mint kic meſſze laknának, azoknac táuól való ábrazattyokat mikor ki formáltác vólna, az királnac ábrazattyát, melyet tizrelnének, láthatouá töttéc, hogy az táuól valót úgy tiztelnéc mint ha ielen vólna.

18 Touábba az báluány imadáſnac neueléſére, à tudatlan embereket, à meſter embernec tizteſſég kéu ánaſais indſtotta.

19 Mert ez, az feidelemnec akaruán kedueskedni, annac ábrazattyát, mennel ſiépben lehetett, meſterſéggel ki faragta.

20 Az goromba kőſſég pedig annac ſiépſégéuel meg czalattatuán, azt à kit az előtt úgy tiztelt mint embert, Istennec alîtotta lenni.

21 Es ez az ember életének ártalmas vólt, mert az emberec nyomorúſággal vagy kegyetlenſéggel meg nyomattatuan, azt az neuet adtác az köueknec és fáknac, mellyet ſemmi állatnac nem kell adni.

22 Annac felőtte nem elégeſznec meg ezzel, hogy az Iſteni eſmérettben téuelgenec, hanem az tudatlanſágnac nagy háboruiában éluén, illyen ſoc és nagy nyavalyákat békeſégnec neueznec,

23 Mert auagy magzattyoknac őléſéuel meg férteztetett áldozatokat, auagy titkos el rőytet dolgokat, auagy idegen törueń ſzerint balgatag lakodalmokat ſzerezuén.

24 Sem az ő életeket, ſem házaſſágokat nem tartyác meg tiztaſágban, hanem vagy meg őli éggyic az máſikat leſeskedeſſel, vagy parázna ſágáual meg férteztetuén keſerűſéggel illeti.

25 Es mindeneket minden válogatáſnélkül el foglalt az vér és à gyilkoſſág, lopás és álnokſág, hitetés, hitetlenlég, pártolkodás, hamis hit,

26 Az iámboroknac meg háboritáſa, iő tétemenyeknec feledekenſége, lelkeknec vndokitáſa, magzatoknac el idegenitéſe, házaſſágoknac eſmueſzéſe, parázna-ſág, ſzemtelenſég.

27 Mert az vtálatos báluányoknac tizteleti, minden gonoſznac kezdeti, oka, és vége.

28 Mert (azoknac tiztelői) auagy őruendezéſekben bolondoskodnac, auagy hamis dolgo-

*) vagy gonoſſágokat. Ac ez. Nem ezac az hanem minden gonoſſág

kat iõuendõlnec, auagy hamiſſán élnec, auagy hirtelen eskeſien hamiſſan.

29 Mert az lelketlen báluányokban bizuán, nem gondollyác hogy meg bũntettetnec ha hamiſſan eskelinec.

30 Mind ez kẽt dologért pedig méltán meg bũntettetnec, hogy az báluányokhoz kõteleztetuén, Iſten felõl gonoſiúl értettenec, és az ſientſéget meg vtáluán, hamiſſan és czalárdſággal eskũttenec.

XV. Réſz.

Az hiueknec képekben az bõlts hálákat ád az Iſtennec, hogy meg õrizettetec Iſten kegyelmébõl az báluanyoknac való folgálattol. Neueti az bõlts az hiuec képében az báluanyokat &c.

1 TE pedig mi Iſtenünc, ió vagy, és igaz mondó, tũrhetõ, és ki irgalmaſſágodból ſiolgáltatſi mindeneket.

2 Mert ha vétkezünc, tiéid vagyunc mi, kic tudgyuc à te hatalmadat. Nem vétkezünc pedig, miuel hogy tudgyuc hogy az tiéid közzé ſiámláltatunc.

3 Mert az te eſméreted tökélletes igaſſág, és az te hatalmaſſágodnac eſméreti, az halhatatlanſágnac gyökere.

4 Mert el nem hitetet minket az embereknec veſiedelmes találmányoc, ſem az képeknec árnyéka, mely haſiontalan munka, ſem à ſoc fele ſíneckel bẽ moczkoltatot tábrazat.

5 Mellyeknec ábrazattyoc az bolondokban kéuánſágot indit, mely keuánnya à meg hólt és léleknélkũl való képnec ábrazattyát

6 Az gonoſi dolgoknac kéuánói méltóc hogy illyen reménſégec légyen, mind pedig az kic azokat czinállyác, kéuánnyác, és tiztelic.

7 Mert az fazekas az lágy fõldet nyomogatuán, nagy munkáual tſinál minden edént à mi haſinunkra, de vgyan azon ſárból tſinál tizta dolgokra való edényeket, és tiztátalan dolgokra valókat, mellyeknec minẽmõ haſina légyen, à fazekas meg telenti. Rom: 9.

8 Vgyan azon fazekas gonoſiúl munkaloduán azon ſárból tſinál hijába való Iſtent, ki egy keuéſſel az elõtt à fõldbõl vétetteruén, az vtán egy keueſſé õda tẽr à honnét vétetet, mikor ez ielen való életnec adoſſágát meg kéuánnyác.

9 Mert õ néki nem arra vagjon gondgya, minẽmõ munkai legjenec nékie, vagj mely rõuid légjen az élet, hanem az arany és ezüſt miueſeckel vetekedic, és az ẽrtz miueſeket kõueti, és magánac tiz teſſégnec tartya, hogj hazugſágokat formál.

10 Por annac az õ ſijue, és reménſége à fõldnél aláb való, és à ſárnál bõcztelenb annac élete.

11 Mert nem eſmérte azt à ki õtet teremtette, à ki tápláló lelket, és éltetõ lelket ihlet (az emberbe.)

12 Hanem ezec czuſſágnac alítottác az mi életünket, és az embernec ideiét nyereſégre rendeltetet kalmarkodáſnac, kic azt mondgyác, hogy akar honnét, és az gonoſibólis kellyen embernec marháiát ſiaporitani.

13 Mert

15 Mert ez mindennél iobban tudgya hogy vétkezic, hogy az földi állatból romlandó edényeket és ábrazatokat alkot.

14 Mindnyáián pedig balgatagoc, siegényec, az kis gyermekeknél bolondgyabbac, az te népednec ellenségi, kic azokon való hatalommal gonoszúl élnec.

Zsal. 113. & 134. 15 Mert az pogányoknac minden bálványokat Isteneknec alittyác lenni, kiknec semmec nintsen hogy láthatnának, sem otrocz nintsen az élő ęgnec bę vételére, sem fülöc az hallásra, sem az ő kezeknec nintsenec vijai hogy azokat bę vonhatnác, sem pedig iárásra való láboc.

16 Mert ember czinálta azokat, és az ki máștól võtte az lelket, az alkotta azokat, mert nintsen olly ember ki az Istent azokhoz hasonlóuá tehesse.

17 Hanem halandó léuén, hólt állatot czinál az ő hamis kezeiuel? Mert iob az ő báluánynál, miuel hogy ő él, azoc pedig nem.

18 Annac felötte gyűlöséges állatokatis tiztelnec, mellyec ha az bolond embertől vettetnénekis egybe egyęb állatockal, aláb valóknac találtatnának azoknál.

a Az az, szidalmatos, rutués Istentől meg átkozott állatne, mint á kigioc mellyeket az Ægyptum béliec tiztelnec.

19 Sem pedig nem olly sępec tekintetre, hogy azokat kéuánnéc, hanem az Istennec diczéretitől is és az áldástól is megfoztatnac.a

XVI. *Rész.*

Meg iria az bűnte Istennec az báluány imidőkon valo bosszú állasár, és az ő hiueihöz valo fo akaratyár, &c.

1 ANNAC okaért méltán bűntettettec hasonlatos állatockal, és az kegyetlen állatoknac sokságától (méltán) gyötrettec.

2 Melly bűntetésnec helyette az te népeddel iól tőttél, mikor azoknac az ő kéuánságoc szerint, wy izű eledelt, (tudnic illic,) füriet késitettél.

Exod 17. Num: 11.

3 Hogy azoc az ő kéuánságokban az eledeltől meg fosztatnánac, azoknac az kic ki küldetnec vala siűkléges kéuánságokért: ezec pedig egy keueisé a meg fogyátkozuán, wy eledelt kóstolánac meg.

a Nézet szerint az Ægyptusbeliec es az Izraelitac hitetőrésiért. Azt mondgya azért hogy az Ægyptusbeliec hitét meg fosztván az eledeltől Istentől, miuel hogy az Istennek ereiének siűkségeket látua is vagyon nem kénszerű terhes pedig az kenyérnec természet szerint való es siűkséges kéuánságának megfoltalna meg.

4 Mert siűkség vala hogy azokra az kic kegyetlenkedtec vala, el táuoztathatlan siűkség siállana, ezeknec pedig ezac meg muttatnéc, az ő ellenségec mimódon győztetnénec.

5 Mert mikor ő reáioc iőue az oktalan állatoknac kegyetlen haragia, és az ártalmas kígyóknac mardosásoc miatt halnának.

6 Nem marada az te haragod ő rajtoc mind végig, hanem hogy meg intetnének, rőuid ideig háborittatának meg az ő meg gyógyulásoknac jelét véuén, a te törüényednec paranczolattyának emlekezetiért.

7 Mert az ki arra néz vala, nem az látott állat által, hanem te általad tartatic vala meg, ki mindeneknec meg tartóia vagy.

8 És illyen módon el hitetted az mi ellenségünckel, hogy te vagy ki meg szabaditasi minden gonoszitól.

9 Mert ezeket az ſáskáknac és legyeknec mardoſáſi öltéc meg, és az ö életeknec ſemmi oruoſſágát nem találtác, mert méltóc valánac hogy illyen büntetéſſel büntetének.

10 Az te fiaidat pedig az mérges kigyóknac fogokis nem győzéc meg, mert más felöl az te irgalmaſſágod el iöuén meg gyogyita öket.

11 Mert az te beſiédid felöl való emlekezetért hamar meggyogyulánac mikor meg mardoſtattac vólna, hogy méſſéges feledekenſégbe búrúluán el ne feletkeznénec az te ió téteménideröl.

12 Mert nem az fü, ſem az lágyitó ir gyogyitotta meg öket, hanem az te beſiéded WRam, mely mindeneket meg gyogyit.

13 Mert te mind az élettel mind az halállal birſi, és te viſſi az pokolnac kapuiára, és oñét te hozſi viſſia.

14 Iólhet az ember az ö gonoſſágáual meg öl. De az ki ment lelket nem hozhattya meg, és az ki vétetett lélec az teſtbe meg tęrien.

15 Az te hatalmad elött pedig ſemmi el nem mehet.

16 Mert az hitetlenec kic tagadgyác vala hogy téged nem eſmérnénec, az te karodnac ereie által meg oſtoroztatánac ſokatlan esöckel, kö esöckel, záporockal gyötrettec, mellyeket el nem táuoztathatnac vala, és tüzzel eméztetnec vala meg. Exod: 9.

17 Mert az vízen, (mely czudálatos dolog,) mely mindent meg ólt, nagyob hatalma vala az tüznec, mert ez világis óltalmazóia az igazaknac.

18 Mert néha meg laſſodic vala az láng hogy meg ne égetné az iſtentelenec ellen boczátot oktalan állatokat, hanem azokat látuán, meg eſmérnéc hogy Iſten itéletitöl gyötretnec.

19 Néha pedig az víz közöttis felöttéb geriedez vala, hogy az hamis földnec terméſit meg eméztené.

20 Mellyec helyett az te népedet Angyaloc kenyéréuel táplálltad, és fár adſágnélkül kéſiitetet kenyeret adtál nékic, melly minden gyönjörüſégre, és minden illendö ízre mértekeltethetic vala Pſal: 78.

21 Mert az te tülöd adatott állat, az te fiaidhoz való keduedet ielenti vala, miuel hogy az éuö embernec kéuánſágának ſiolgáluán, annac az ö kéuánſágához ſiabia vala magát.

22 Az hó pedig és az ięgh az tüzetvgy tartya vala hogy el ne óluadná, hogy eſiekbe vennéc, hogy az hóban égö tüz, és az esöben villamó láng, eméztette vólna meg az ellenſégnec mezeieknec terméſét.

23 Viſiontag vgyan azon tüz, az ö terméſet ſierint való ereiérölis el feletkezet, hogy az igazac tápláltatnának.

24 Mert az teremtett állat, teneked ki mindeneket teremtettél ſiolgáluán, büntetéſre az hmiſſac ellen fel geried, és meg laſsit ió tę

teményt-

teményre, azokért kic te benned biznac.

25 Annac okaért ackoronnis mindenképpen el formáltatuán, az teió keduednec (mely mindeneket táplál,) siolgál vala, az sükölködöknec akarattyoc sierint.

Deut: 8. Matth: 4. 26 Hogy meg tanúlnác az te fiaid kiket te WRam sierettél, hogy nem à gyümölczöknec termésieti táplállya az embert, hanem az te beséded tartya meg azokat kic benned biznac.

27 Mert az mi az tüztöl meg nem eméztetic vala, az napnac fényétöl meg melegitetuén, hamar el oluad vala.

28 Hogy meg tudhatnóc, hogy à napnac fel kelesénec elötte kellene néked hálákat adnunc, és az napnac fel keléskor kellene néked könyörgenünc.

29 Mert az hálá adatlan embernec reménsége el oluad mint az téli iegh, és el folj, mint à hasiontalan viz.

XVII. *Rész.*

Az Ægyptumbéli étzakának példáiából iria meg az Istennec bünteteset.

1 MErt nagyoc az te itéletid és, ki mondhatatlanoc, annac okaért az tudatlan lelkec téuelgetteneć.

Exod: 10. 2 Mert az hamissac mikor azt alitanác hog à sient népen eröt vehetnec, az setétségnec köteleiuel, és az hosisú étzakának békloiual meg siorittatuán, és házokba rekeztetuén, az te öröc gond viselésédtöl meg foztatuán feküttec.

3 Mert mikor azt alitanác, hogj az ö titkos bünökben az homályos feledekenségnec palásztya alatt el fedeztethetnec, el siélezténec felötte igen meg rémüluén és látasockal meg háborittatuan.

4 Mert az mely barlangban valánac, nem óltalmazza vala az meg öket az félelemtöl, hanem környülöe röttentö zörgésec hallattatnac vala, és siomorú látásoc láttatnac vala siralmas ábrazatban.

a Barlángnac neuezi az ö testi batorságokat és illyen velekedésöket hogy Istent nem látnyác öket. Vagy az ö bujlekokat mellyekben láknac vala.

5 Az tüznec pedig semmi ereie világosságot nem adhat vala, az czillagoknac fényes lángiokis nem világosithattyác vala meg azt az étzakát.

6 Hanem láttatic vala nékic félelemmel tellyes valami tüz, és meg röttenuén attól az látástól melyre nem nézhetnec vala, az mellyeket látnac vala, azokat gonosibaknac itélic vala.

7 Es illyen módon hasiontalanoc valánac az ördögi mesterségnec czufsági, és az keuélységnec bosisiontó kerkedsége, mellel éltec vala az ö bölczelégekért.

8 Mert az kic azt igéric vala, hogy a félelmet és háborúságot à meg háborodott embertöl el tánoztattyác, azoc neuetséges félelemmel gyöttretnec vala.

9 Hog, ha semmi háboritó állat öket meg nem röttentette vólnais, mind az által kegyetlen állatoknac mellölöc való el ménéséuel, és kígyóknac tsikorgásiual gyöttretuén, féltekben meg halnac vala, tagaduán hogy az egetis nem látnác, mely el nem táuoztathatic.

10 Mert félelmes dolog az gonosság, mellyet az ember ö magais kárhoztat, és mindenkor veſiedelemről gondolkodic, mikor lelki eſméretiből vádoltatic.

11 Mert ſemmi nem egyéb az félelem, hanem az ſegitſégeknec el fogyáſa, mellyet az okoſság gondolt.

b: Bár vers homályos, de az értelme ez: hogy az embernec lelki eſméreti minél kevesbbe gyötörtetic, annál inkáb el bizzac magokat az gonosz emberec, és el hiſſic hogy nem tudgyac az ö bünöket, mellyec az ö kénoknac okai.

12 b Mikor pedig belöl az reménség kitſin, annál inkáb gondollya hogy nem tudgyác okát, az ötet kénzó nyomoruſágnac.

13 Azoc pedig az kic azon az el ſienuedhetetlen, és az türhetetlen pokolnac barlángiából ſiármazott éjjel vgyan azon egy álmot aluttac.

14 Néha czudálatos látáſockal gyöttretnec vala, néha félelemnec miatta el fogyátkoznac vala, mikor ö reáioc hirtelen és váratlan félelem iött vólna.

15 Es illyen módon valaki ott vólna, bę rekeztetuén öriztetic vala vaſnékül való tömlötzben.

16 Mert vagy ſiántó vető ember vólna, vagy paſtor, vagy puztában való dolgoknac meg ſierzöie, környül vétetuén ez el táuoztathatlan ſiükſég alatt fekſiic vala.

17 Mert mindnyáián az ſetétſégnec egy lántzáual köttöztettec vala meg.

18 Vagy zúgó ſiél, vagy az fáknac sürü ágai között való madaraknac ékes ſiauoc, vagy à ſebeſſenfolyó vizeknec zúgáſa.

19 Vagy az le romlott kö ſiikláknac röttenetes zördüléſe, vagy az buiálkodó oktalan állatoknac láthatatlan futáſoc, vagy kegyetlen ordító állatoknac ſiauoc, vagy à hegyec kebeliben formáltatott zengö ſió, azokat félelemmel röttegteti vala.

20 Mert mind az egéſi világ fénlic vala világoſſággal, és az ö dolgaiban vala foglalatos.

21 Czac azoknac vala feiec felött nagy étzaka, azoknac az ſetétſégeknec ábrazattya, melyre menendöc valánac. De ök ö magoknac nehezbec valánac az ſetétſégnél.

XVIII. *Réſz.*

Az Izraeliteknek az Ægyptumban való világoſságokról, és az iſtenteleneknec első ſülöttecnec halálokról ſol.

1 AZ te ſientidnec pedig világoſſág vala, kiknec ſiauokat azoc haluán, ábrazattyokat nem látuán, bódogoknac mondgyác vala öket, hogy azokat nem ſienuednéc. Exod: 10.

2 Hogy pedig nékic nem ártanánac holott boſiſiúſággal illettettec vólna, nékic hálákat adnac vala, és hogy vęlec ellenkeztec vólna, annac boczánattyát kéric vala.

3 Azoc helyett adtác nékic tüzzel langalló oſilopot, melly az ö vtoknac mellyet nem tudnac vala, vezęrelenne, és az ö nagy búdoſáſoknac ártalomnélkül való napia. Exod: 13.

4 Mert amazoc méltóc valánac, hogy meg foztatnánac az világoſ-

világoſſágtól és az ſetétſégben őriztetnének, kic az te fiaidat bę zárolua tartottac vala, kic által à tőruéhec maculanélkül való világoſſága adandó vala ez világnac.

5 Es mikor arról tanáczot tartottác vólna, hogy az te ſienteidnec magzattyokat meg ölnéc, és egy azoc közzül ki vétetet vólna, és az után meg tartatott vólna azoknac meg bűntetéſekre: te őket meg foztottad az ő magzattyoknac ſokſágától, és az nagy vízben őket mind eggyütt el vezetted.

6 Az az étzaka az mi eleinknec előſi ör meg ielentetet vólt, hogy meg tuduán bizonnyal mitſoda igéreteknec hittec vólna, bátorſágos ſiuel lennénec.

7 Es illyen módon az te néped meg látta, mind az igazaknac ſzabaduláſokat, mind az ő ellenſégeknec veſzedelmét.

8 Mert miképpen hogy az mi ellenſéginken boſſuſút állottál, azonképpen minket ſolituán meg dítsőitettél.

9 Mert az iámboroknac ſient fiai, titkon áldoztac vala, és egyenlő akaratból illyen iſtenes tőruént rendeltec vala, hogy az ſientec egyenlő képpen vgyan azon jóban és gonoſſban réſzeſſec lennénec, az atyáknac Iſteni diczéreteket énekeluén.

10 Zeng vala pedig az ellenſégnec értelemnélkül való ſzaua, és az ſiró gyermekeknec könyőrűletes ſzauoc mindenőt hallatic vala.

11 Az ſiólga és az WR, mind egy bűntetéſſel bűntettettec, és az kőz ember az királlyal eggyűt vgyan azont ſienuedte. Exod. 21.

12 Es egyenlő ſiuel mindnyáián az halált mikor kéuánnác, ſzántalan ſoc halottyoc vala, hogy az élőc nem vólnának elegec az hóltaknac temetéſekre, mikor egy ſzem pillantásban az ő drága maguoc meg hólt vólna.

13 Mert az kic nem hiſznec vala ſemmit az őrdőgi tudománnac miatra, az ő első ſiülőtteknec halálokban meg vallác, hogy à nép, Iſten fia vólna.

14 Mert mikor az czendeſſég mindeneket el foglalt vólna, és az étzakának fele el múlt vólna.

15 Az te Mindenható beſzéded menyből, az királi ſzékből mint egy erős hadokozó az veſzedelmes földre alá iőue.

26 Az te bizonyos parantſolatodat mint egy eles fegyuert hordozuán, minedneket halállal meg tőlté, egy felől az eget éruén, más felől à földőn iáruán.

17 Ackor nagy, hirtelen nehéz álmoknac látáſijs őket meg háboritác, és váratlan félelmec vőuéc őket környűl.

18 Es némelly másutt hólt eleuenen el nyúluán, meg ielenti vala miért halna meg.

19 Mert az álmoc mellyec őket meg háboritottác vala, ezt nékic elein meg ielentettéc vala, hogy meg ne halnának nem tuduán miért bűntettetnének.

20 Az

Num: 14. 20 Az igazakonnis iólléhet esett néha az halálnac kéſérteti, és az ſokáſág közzül ſokan le vágattattac az puztában : De az à harag nem ſoc ideſig tartott.

21 Mert ſietuén az ártatlan férfiu a az ö ſiolgálattyának fegyueriuel, imádſággal és engeztelö füſtöléſſel, ellene állot az haragnac, és véget veté az veſiedelemnec, meg ielentuén hogy ö te ſiolgád vólna.

a: Aaron pap pot értii.

22 Mert meg gyözé azt az puztitót nem teſti eröuel, nem fegyuernec ereiéuel, hanem beſiéddel gyözé meg az boſiſiú állót, az atyáknac töt eskövéſről és ſiöuetſégről meg emlekezuén.

23 Mert mikor ſokan halua eſtec vólna immár egy máſra, ö közbe áluán az haragot el metzé, és az élöknec útokat el válaztá.

24 Mert az egéſi papi öltözet rayta vala az bokáig való köntösön felöl, és az atyáknac ditsöſégec, négy renduel való drága köuekben, és az ö feiénec Coronájában, az te ditsöſéges neued.

25 Ezeknec engede az puztitó, és ezektöl röttene el. Mert czac annac az haragnac kéſértete elég vala nékic.

XIX. *Réſz.*

Az Ægyptombéliecnec az veres tengerbe való veſzedelmekről, és az Sidóknac abból való meg ſzabadulásokról ſzól.

1 AZ iſtenteleneket pedig az harág minden kemélléſnélkül köueté mind végig, úgy mint kiknec gonoſſágokat elein meg látta vala.

2 Hogy az kiket békeſéggel el boczáttac vala, és à kiket nagy ſiorgalmatoſſággal köuettec vala, azt meg bánuán, eſmét öket meg kergetnéc.

3 Mert mikor meg kéſergenénec, és az halottaknac koporſóióknál iaygatnának, más bolondſágot gondolának, hogy az kiket könyörgéſſel küldöttec vala ki, azokat úgy mint el ſiökötteket meg kergetnéc.

Exod 13.

4 Mert vonſia vala öket ez végre az ö büntetéſéknec méltó ſiükſége, mely azok at el feleitette vala vęlec à mellyec az elött löttec vala, hogy azokban à kénokbá ſienuednéc az vtólſo büntetéſt.

5 Es az te néped az ö vélekedéſec kiuöl való úton menne által, azoc pedig wy halálnac neméuel veſznénec.

6 Mert minden teremtett állatoc az ö nemec ſierint, az te tüled rendeltetett tiztekben el iáruán, hogy az te fiaid minden ártalom néikül meg tartatnának, vijonnan más ábrazatba öltöznec vala.

7 Az felhö fedezi vala à tábort, és az mely föld az elött az viztöl el foglaltattatot vala, ſiárazon látatéc, az veres tengerböl ſiép út, és zöldellö mezö à kegyetlen haboc közzül.

Exod. 41.

8 Mellyen az egéſi nép által méne, azoc tudni illic kic az te kezed által meg óltalmaztatuán az te czudaidat láttac.

9 Mert

9 Mert mint az louac vgy nyeritettec, és az bárányoknac módgyoc ſierint vgrandoztac, tégedet WRam ſiabaditónac énekeluén.

10 Mert meg emlekeztec vala az ő ſiánki vetéſeknec heljén lött dolgokról, mimódon az oktalan állatoknac ſiaporodáſoc helyett az föld legyeket teremtett vólna, és az halac helyett az folyó víz békákat adott vólna. Exod. 8.

11 Az után pedig látánac wy madaraknac ſiaporodáſát, mikor az ő kéuánſágokról el vonattatuán gjönyörüſéges étkeket kéuántac vólna. Exod. 16.

12 Mert az ő vigaztaláſokra az tengerből fürjec jöuénec fel.

13 Es ezec ez büntetéſec ſiállánac az bünösökre, nem elöl való jeleknélkül, tudni illic villamáſoknélkül; mellyeket méltán ſienuednec vala az ő gonoſſágokért, mert az jöuéuenyekhöz nagy gyülöſéggel valánac.

14 Mert némellyec az eſméretlen embereket, mikor hozzáioc mentec vólna, nem fogadgyác vala bé, némellyec pedig az iól tött jöuéuenyeket rabocká téſſic vala.

15 Nem ezac ezt miuelic vala pedig, hanem ha valaki meg látogattais öket (azokatis embertelenül fogadtác,) mert minden jöueuényeket gyülöſégeſen fogadnac vala.

16 Némellyec pedig minec vtánna valakiket örömmel fogadtác vólna, és vgyan azon töruénnec társaſágába fogadtac vólna, nagy munkáual győtröttec azokat.

17 Annac okaért vakſággalis meg verettettec, mint régen az igaznac aytaiánál, mikor temérdeg ſetétſéggel környül vétettec vala, kiki mind az ő házának aytáiát kereſi vala. Gen. 19.

18 Mert az éltető állatoc ő magokban el változtattac, mint az Orgonában az zengéſnec minemülége el változtatic, noha az zengéſec vgyan meg maradnac: mellyet elünkbe vehetünc az meg lött dolgoknac ſiorgalmatos meg gondoláſából.

19 Mert az földi állatoc vizi állatocká változnac vala, és az vízben vſió állatoc az földön iárnac vala.

20 Az tüz meg nem emlekezuén az ő ereiéről, az vízben hatalmas vala, és az viz az ő meg óltó természetiről el feletkezic vala.

21 Az láng ez ellen viſiontag az romlandóſágra haylandó állatoknac teſteket meg nem emézti vala, mikor abban iárnánac, ſem pedig az igghöz haſonló és oluadáſra haylandó drágalatos eledelnec nemét, meg nem oluaztyác vala.[4]

4. Az Mannáról ſzól, mellyet az tüzneis meg nem oluadot, noha az napnac melegét azt meg oluaszotta.

22 Mert mindenekben WRam az te népedet fel magaztaltad, diczöſéggel meg ékeſitetted, és ſoha meg nem vtáltad öket, hogy mindenkor és mindenüt vſec nem löttél vólna.

Az bölczeſégről való könyunec vége.

IESVSNAC